

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

**КУЛЬТУРОЛОГІЯ
ТА СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ:
ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ**

CULTURAL STUDIES
AND SOCIAL COMMUNICATIONS:
INNOVATION STRATEGIES OF DEVELOPMENT

**Матеріали міжнародної наукової конференції
(26–27 листопада 2020 року)**

Proceedings of the International Scientific Conference
(November 26–27, 2020)

Харків, ХДАК, 2020

УДК [008+316.77] (063)
К90

Друкується за рішенням ученої ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 4 від 27 листопада 2020 р.)

Відповідальна за випуск
О. В. Гончар

Редакційна колегія:

Шейко В. М., д-р іст. наук, проф., академік Національної академії мистецтв України, засл. діяч мистецтв України, дійсний член Міжнародної академії інформатизації при ООН, ректор ХДАК, гол. редактор;
Гончар О. В., д-р пед. наук, проф., проректор з наукової роботи ХДАК, заст. гол. редактора;
Лошков Ю. І., д-р мистецтвозн., проф., перший проректор ХДАК;
Сташевська І. О., д-р пед. наук, засл. діяч мистецтв України, проф., проректор з навч. роботи ХДАК;
Косачова О. О., канд. наук із соц. комунікацій, доц., заст. декана факультету аудіовізуального мистецтва, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХДАК (НТСА ХДАК);
Мачулін Л. І., канд. філос. наук, ст. викл., зав. редакційним відділом ХДАК;
Бірьова О. Ю., канд. іст. наук, ст. викл. ХДАК;
Брусенцев В. О., канд. техн. наук, доц. ХДАК;
Воскобойнікова Ю. В., д-р мистецтвозн., доц. ХДАК;
Зайцева М. М., канд. економ. наук, доц. ХДАК;
Кішмерешкіна М. О., магістр ХДАК;
Коржик Н. А., канд. наук із соц. комунікацій, ст. викл. ХДАК;
Лисенкова В. В., д-р філос. наук, доц. ХДАК;
Мостова І. С., викл. ХДАК, член Національної хореографічної спілки;
Остропольська З. М., канд. філос. наук, доц. ХДАК;
Радько О. В., канд. психол. наук, доц. ХДАК;
Рибалко С. Б., д-р мистецтвозн., проф., зав. каф. гуманітаристики та мистецтвознавства;
Рябуха Н. О., д-р мистецтвозн., доц., декан факультету аудіовізуального мистецтва ХДАК;
Сокол Д. Р., аспірант ХДАК;
Фесенко І. А., канд. мистецтвозн., доц. ХДАК.

К 90 **Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф. (26–27 листопада 2020 р.) / Під ред. проф. В. М. Шейка та ін. — Харків : ХДАК, 2020. — 439 с.**

УДК [008+316.77] (063)

© Харківська державна академія культури, 2020

та інтерпретатора культурної спадщини, безумовно, необхідний сучасній аудиторії, проте це не означає, що форми і канали комунікації не повинні розвиватися. Скоріше мова має вестися про конструктивний синтез освіти та дозвілля.

В. В. Калініченко

СІЛЬСЬКА ГРОМАДА ЯК ОБ'ЄКТ СЕРЕДОВИЩНОЇ МУЗЕЄФІКАЦІЇ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

V. V. Kalinichenko

RURAL COMMUNITY AS AN OBJECT OF ENVIRONMENTAL MUSEUMIFICATION: WORLD EXPERIENCE

Упродовж історії людства зафіксовано різноманітні форми і варіанти сусідської громади, (наприклад у Франції — це сільська комуна, у Наддніпрянській Україні — сільська громада). Сільська громада під час революційних подій 1917–1920 рр. трансформувалась у земельну громаду. Сільська громада (земельна громада) — це поземельно-господарський і соціальний інститут. У 1930 р. земельні громади були знищені більшовиками.

Проблема збереження нематеріальної культурної спадщини гостро стоїть в умовах кризової культурної динаміки ХХ–ХХІ ст. і здається незламно складнішою, ніж завдання збереження пам'яток матеріальної культури.

Актуальність проблеми висвітлена в «Міжнародній конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини», прийнятій на Генеральній конференції ЮНЕСКО в Парижі 17 жовтня 2003 р.; Закону України про приєднання до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини, 6 березня 2008 р. Де, зокрема, говориться, що «нематеріальна культурна спадщина, передана з покоління в покоління, постійно відтворюється громадами і групами залежно від їхнього оточення, їх взаємодії з природою і їх історією, і формує відчуття спадкоємності, тим самим пропагуючи повагу до культурного розмаїття і творчості людства... Нематеріальна культурна спадщина проявляється, зокрема, за такими напрямками: усні традиції та форми вираження поглядів, зокрема мова як носій нематеріальної культурної спадщини; звичаї, обряди, гуляння; знання і звичаї, пов'язані з природою і Всесвітом; знання та навички, пов'язані з традиційними ремеслами».

Пізнанням нової дійсності ми зобов'язані працям Ж. Бодрійяра й Г. Маклюена. Отже, Франція — законодавець моди, й не лише в одязі. Сучасні, новітні технології музеєфікації нематеріальної культурної спадщини найпоширеніші саме тут.

Екологічний музей Ельзасу. Зображення справжнього стародавнього ельзаського села відтворили в комуні Унгурсхайм, розташованій поблизу Мулуза і Кольмара. Ретворююче село займає близько 100 га і називається Екологічним музеєм Ельзасу. Ініціатива створення такого музею під відкритим небом була підтримана Асоціацією селянських будинків Ельзасу, і ці ж будинки, а також майстерні і млини, посуд і транспортні засоби, були зібрані по всьому регіону і перевезені в Ункерсхайм протягом декількох років. У результаті між Кольмаром і Мулузом зостався один з найбільших етнографічних музеїв

Франції з детальною реконструкцією селянського життя. Його найдавніші експонати, будинки, датуються XV ст.

На території музею встановлено близько 50 селянських будинків і відтворено колір невеликого ельзаського села. На його вулицях і в дворах вирує життя – вистави для туристів тут влаштовують навіть від випасу свиней і доїння корів. Майстрині на вулицях демонструють традиційні ельзаські заняття: виготовлення дерев'яних туфель, біловолосої майстерності, випічки. Під наливками цехів можна побачити не лише старовинні засоби пересування селян – вози, а й трактори, мотоцикли, чітко пов'язані з першою половиною XX ст. У селі також проводяться майстер-класи з виготовлення сувенірів та приготування традиційних місцевих страв. Будинки в екоселищі – в основному напівдерев'яні, а головним символом села і всього Ельзасу є лелека, тому на місцевих вулицях вони ходять вільно і нікого не бояться.

Шато-Шалон (Chateau Chalon) – комуна в департаменті Юра. Гурмани добре знають про марку вина з такою ж назвою, яка виробляється тут. Комуна є одним з туристичних центрів Франції-Конте, а жовте вино «Chateau Chalon» і місцеві виноградники слугують основним фактором залучення мандрівників. У селі постійно проживає близько 160 осіб, багато хто, як і їхні предки, займаються виноробством. Виробництво жовтого вина зумовлено місцевими особливостями: гранітні ґрунти Шато-Шалона не дозволяють спорудити глибокі винні льохи, тому підвали знаходяться наполовину над землею, а через перепади температур вино має свою особливу мікрофлору. Крім виноградників і винних льохів, що оточують комуна, у ньому є пара музеїв – сиру й вина з обов'язковими дегустаціями місцевої спеціальності. У комуні збереглися фрагменти середньовічних укріплень (XIII ст.) і криниці XV ст.

Сен-Веран. Комуна Сен-Веран з 1939 р. є гірськолижним курортом. У Сен-Веран проживає близько 260 осіб. Муніципалітет створив музей сільського життя, що охоплює період XIX–XX ст.

Збереження традицій селянського самоуправління дозволить зберегти селянство як верству в сучасній Україні, оскільки процес розселення зараз набув загрозливих розмірів. Сільська (земельна) громада еволюціонувала в кооператив вертикального типу. Такий кооператив може бути конкурентоспроможним у сучасних аграрних ринкових відносинах, створити конкуренцію фермерським господарствам.

О. Ю. Бір'ова

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ МУЗЕЇВ ЧЕРЕЗ ЕТНОФЕСТИВАЛІ
(НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

O. Yu. Birova

**PRESENTATION OF MUSEUMS BY MEANS OF ETHNO-FESTIVALS
(THE CASE OF KHARKIV REGION)**

Нині в українській культурі важлива роль належить атрактивним подіям та заходам. Етнофестиваль (франц. festival, від лат. festivus – святковий) – це святкове дійство, яке охоплює етнографічні складові: представлення традицій певного регіону, народних промыслів та ремесел, місцевого фольклору, звичаїв. Різновидом етнофестивалю можуть бути гастрономічні фестивалі.